

Bc. Kateřina Andrašková
K dějinám české hispánské lexikografie
(posudek vedoucího diplomové práce)

Španělštinou se mluví v mnoha zemích světa, patří mezi jazyky s největším počtem mluvčích. V nehispánském světě proto existuje výrazná motivace vytvářet slovníky tohoto jazyka: mnoho lidí chce španělštinu studovat, významnou roli hraje v obchodu, jiní slovníky potřebují z profesních důvodů jako překladatelé, tlumočníci. V českém prostředí byla španělština dlouho považována spíše za exotický jazyk, proto i slovníky začaly vznikat později než u jiných jazyků a bylo jich méně. Autorka předkládané práce se rozhodla, že dějiny české hispánské lexikografie popíše. Výsledkem je práce, která čtenáři předkládá historii českého hispánského slovníkářství, doplněnou o podrobnější charakteristiku vybraných slovníků.

Práce má logickou strukturu. Úvodní kapitoly vytvářejí teoretický rámec pro popis vnější historie lexikografie. Druhá kapitola (první je stručný úvod) charakterizuje lexikografii jako lingvistickou disciplínu a vymezuje její vztah k lexikologii. Třetí kapitola přináší typologii slovníků a přihlíží přitom ke španělské i české teoretické tradici. Čtvrtá kapitola obecně analyzuje strukturu slovníku a věnuje pozornost jeho mikrostruktuře i makrostruktuře. Pátá kapitola se zabývá hlavním předmětem práce, totiž stručnými dějinami české hispánské lexikografie. Navazující šestá kapitola podrobněji analyzuje díla tří konkrétních autorů, autorčina předka A. V. Bejčka, pravděpodobně nejvýznamnějšího českého lexikografa-hispanisty Josefa Dubského a významného olomouckého lingvisty Jiřího Černého. Závěrečná kapitola stručně shrnuje výsledky práce. Nesmíme zapomenout na přílohu, obsahující přehled všech slovníků, o jejichž existenci autorka ví, protože tento přehled je cenným autorčíným přínosem, na který ostatně Kateřina Andrašková v textu své práce opakovaně odkazuje.

Ve svém hodnocení bych chtěl nejprve zdůraznit kladné stránky práce. Na prvním místě je to osobní nadšení, se kterým autorka k psaní textu přistoupila. Bylo motivováno i hrdostí na slovník napsaný jejím předkem a snahou na existenci tohoto slovníku upozornit, zájem o téma ale očividně přesahuje tuto osobní rovinu. Toto nadšení místy vyústí v užití poněkud méně odborného jazyka nebo spíše nadšenecké hodnocení (zejména tam, kde se mluví o přínosu jednotlivých analyzovaných slovníků), ale to nepovažuji za zásadní vadu.

Ocenit je třeba též pečlivost, s jakou autorka k práci přistoupila. Odráží se zejména ve dvou aspektech:

- 1) v soupisu existujících slovníků, který tvoří přílohu práce a který představuje hlavní autorčín osobní přínos k tématu; soupis je výsledkem obsáhlé rešerše v dostupných bibliografických zdrojích a bude cenným pomocníkem pro všechny zájemce o toto téma;
- 2) v důkladné práci se sekundární literaturou; autorka velmi pečlivě tlumočí názory odborníků získané z odborné literatury.

Práce ale vykazuje též určité problematické rysy.

Prvním z nich je výrazná popisnost velké části textu. Vcelku pochopitelně jsou popisně pojaty výklady věnované názorům převzatým ze sekundární literatury: autorka si očividně netroufá na kritický přístup k těmto názorům ani na jejich vzájemnou konfrontaci. Tím pádem zůstávají stranou i některé polemiky, které se k jednotlivým traktovaným tématům objevují v moderní lexikologii a lexikografii. Na rovině vnějškového popisu zůstávají i analýzy zkoumaných slovníků: autorka popisuje osobnost jejich autora, vnější historii vzniku daného slovníku a formální strukturu textu (včetně hesel), ale o odbornější, na moderní lexikografické teorii založený rozbor se nepokouší. Text je i tak zajímavý a přináší důležité informace, postrádá však do jisté míry teoretický rozměr.

Z výše řečeného vyplývá druhá slabší stránka textu. Vlastní přínos autorky, což je zásadní posuzovaná charakteristika jakékoli diplomové práce, spočívá především v již popisované cenné příloze, totiž soupisu existujících slovníků. Nechci tvrdit, že je to málo, vím, že jde o výsledek namáhavé práce, nicméně přece jen by v textu někdo mohl postrádat dostatečný teoretický, na odbornosti v oboru založený přínos. Vlastní výzkum – odhlédneme-li od zmiňovaného soupisu – v práci obsažen není.

Po stránce jazykové je práce připravena pečlivě, byť se občas objevují chyby v interpunkci nebo překlapy.

Náměty k diskusi u obhajoby:

- Narazila autorka při analýze existujících slovníků na problém nepůvodnosti některých z nich, tj. na to, že někteří autoři doslovně přebírají hesla z již existujících slovníků?
- Autorčin soupis slovníků i zkušenost se slovníky jiných jazyků ukazují, že dříve byly slovníky často výhradním dílem jednoho autora, výsledkem jeho celoživotní činnosti. Domnívá se autorka, že je i dnes možné, aby slovník vytvářel jeden člověk, nebo už je týmová práce nezbytností?

Celkově soudím, že jde o zajímavou práci, na které je vidět velké nadšení a úsilí, která ale zároveň vykazuje malý teoretický přínos a absenci vlastního odborného teoretického výzkumu.

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše řečenému ji předběžně hodnotím známkou *dobře*.

V Praze dne 20. 1. 2023

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.